

LOUIS PERGAUD

**KNOFLÍKOVÁ
VÁLKA**

ROMÁN DVANÁCTÉHO
ROKU MÉHO ŽIVOTA

LOUIS PERGAUD
KONFLIKOVÁ VÁLKA
ROMÁN DVANÁCTÉHO ROKU
MÉHO ŽIVOTA

M. M. A.

LOUIS PERGAUD

**KNOFLÍKOVÁ
VÁLKA**

ROMÁN DVANÁCTÉHO
ROKU MÉHO ŽIVOTA

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, s. r. o., 2010, 2012

Translation © Jiří Žák, 2010

Illustrations © Rostislav Pospíšil, 2010, 2012

ISBN 978-80-7388-727-8

*Pokrytým, pobožníkům, starým troubům
a nafoukaným ubožákům vstup zakázán...*
FRANÇOIS RABELAIS

KNIHA PRVNÍ

VÁLKA

KAPITOLA I.

VYHLÁŠENÍ VÁLKY

Co se týče války... je zábavné sledovat, jak malicherné důvody ji vyvolávají a z jak bezvýznamných příčin uhasíná; celou Asii zničila a pohltila válka kvůli pařížským milostným hrátkám.

MONTAIGNE (kniha druhá, kap. XII.)

„Počkej na mě, Klóbrci!“ hulákal Buřt, nesoucí knihy a sešity v podpaží.

„Tak sebou hoď, nemám na žvanění čas!“

„Je něco novýho?“

„Třeba jo.“

„A co?“

„Tak pojď.“

A tak se Buřt připojil ke dvěma Hučkám, což byli jeho dva spolužáci, a všichni tři pak vyrazili směrem ke škole.

Bylo říjnové ráno. Nebe s obrovskými bouřkovými mraky uzavíralo obzor nad blízkými kopci a působilo, že krajina vypadala poněkud melancholicky. Švestky byly holé, jabloně žluté a listí ořešáků padalo k zemi klouzavým letem, nejprve pomalým, který se však náhle zrychlil, jakmile se úhel padání zostřil, takže pak listí připomínalo střemhlavý let krahujců. Vítr vál v poryvech. Vzduch byl vlhký a docela teplý. Monotónní hučení mlátiček znělo jako tlumená píseň, jež se však ve chvíli, kdy mlátička pozřela snop, proměnila v truchlivé nařikání podobající se zoufalému sténání agónie nebo bolestnému jekotu.

Léto právě končilo a nastával podzim.

Mohlo být tak osm hodin ráno. Slunce se smutně potulovalo za mraky a jakási úzkost, nezřetelná a nevysvětlitelná, tížila krajinu i vesnici.

Práce na polích skončila a už dva nebo tři týdny bylo vidět malé pasáčky, jak se po jednom či po skupinkách vracejí do školy. Kůži měli osmahlou

Buřt

*Mohlo
být tak
osm ráno*

sluncem, byli opálení a neposlušné vlasy měli nakrátko ostříhané velkými nůžkami (stejnými, jaké se používaly na dobytek). Na sobě měli vlněné nebo plátěné kalhoty, sice na kolenou a na zadku záplatované, ale čisté, a haleny, po vyprání ještě celé ztuhlé, pouštěly v prvních dnech šedivou barvu, takže z nich měli všichni ruce špinavé jako ropuší pracky, jak říkali. Dnes se po cestách šourali, jako by měli nohy ztěžklé nevládným počasím, ročním obdobím a smutnou krajinou.

Ale někteří, ti větší, už nicméně stáli na školním dvoře a živě tam spolu rozmlouvali. Starý Simon, učitel, s čepičkou naraženou do týla a s brýlemi posunutými na čelo, kde mu trčely nad očima, stál u dveří vedoucích na ulici. Hlídal vchod a huboval opozdilce. Přicházející chlapci smekali čepice, míjeli ho, procházeli chodbou a rozbíhali se po dvoře.

Oba Hučkové z Olšin a Buřt, který je doběhl cestou, nevypadali, že by je poznamenala ona jemná melancholie, kvůli níž ztěžkl krok jejich spolužáků.

Na rozdíl od ostatních dnů tu byli nejmíň o pět minut dřív, a když je starý Simon spatřil, honem vytáhl kapesní hodinky a přiložil si je k uchu, aby se ujistil, že jdou dobře a že nepromeškal začátek vyučování.

Tři kamarádi se starostlivými výrazy v obličejích vběhli na dvůr a okamžitě zamířili na čtvercový plácek vzadu za záchodky, chráněný domem souseda, kterému se říkalo starý Gugu. Většina starších spolužáků už tam byla.

Byl tu Lebrac, vůdce, kterému se někdy říkalo Velkej rapl; jeho první pobočník Camu, nebo Camus, Hejl, který svou přezdívku získal proto, že se proslavil jako mistr v lezení na stromy a ve vybírání hýlích hnízd, byl tam Gambetta z Vršku, jehož otec byl zarytý republikán, syn revolucionáře z osmačtyřicátého, jenž skutečně bojoval s Gambettou; byl tam Cinkl, který ve škole vždycky všechno uměl, a Tyčka a šilhavý kluk, jemuž se říkalo Pidlovokej, protože se otáčel na stranu, když se na vás chtěl podívat zpřímá; byl tam Hlavoun, nebo taky Hlavoš, s velikou hlavou, zkrátka byli tam nejsilnější kluci z vesnice a diskutovali o vážné věci.

Příchod obou Hučků a Buřta jejich diskusi nepřerušil. Nově příchozí byli evidentně o všem informováni. Byla to samozřejmě stará záležitost, a tak

o pět minut dřív

se okamžitě zapojili do rozhovoru a vnesli do něj fakta a důležité argumenty.

Všichni zmlkli.

Starší z Hučků, kterému se říkalo Klóbrc, aby ho odlišili od jeho mladšího bratra Klobouka, nebo Klóbrčka, promluvil takto:

„Hele, když jsme s bráchou přišli k Menelotovejmu, najednou se u hliňáku Jeana-Baptista vobjevili Velraňáci a začali rvát jako bejci, házeli po nás kamení a hrozili nám klackama. Nadávali nám, že jsme pitomci, srabi, zloději, čuňata, lumpové, hovňousi, impotentí, haj...“

„Impotentí,“ zopakoval Lebrac zamračeně. „Co jste jim na to vodpověděli?“

„Radši jsme s bráchou zdrhli, protože byli v převaze. My byli dva, zatímco jich nejmín třináct. Určitě by nás zmydlili.“

„Tak voni nám říkaj impotentí!“ opakoval velký Hejl, očividně šokovaný, dotčený a rozzuřený touto nadávkou, která patřila jim všem, protože Velraňáci na oba Hučky samozřejmě zaútočili jen proto, že patřili k Loverňákům a chodili do stejné školy.

„No jo,“ pokračoval Klóbrc, „já vám povídám, že jestli nejsme poserové, srábci a podržkařata, ukážeme jim, kdo je tu impotent!“

„A co je to vlastně ten impotent, co, Tyčko?“

Tyčka se zamyslel.

„Impotent... Imbecil bych věděl. Idiot taky, to říkaj všichni, ale impotent... impotent...“

„Musí to bejt něco hroznýho,“ skočil mu do řeči Klóbrček, „protože když jsem se včera kočkoval s naším sládkem Narcisem, řek jsem mu, že je impotent, abych viděl, co to s ním udělá. Jenomže jsem si nevšim, že zrovna jde kolem táta, a ten mi hned vrazil pár facek. Takže...“

Byl to nezvratný důkaz a všichni to tak cítili.

„Propánakrále, tak vo tom musíme přestat kecat a musíme se hned pomstít,“ uzavřel diskusi Lebrac. „Co si vo tom myslíte vy?“

„Vypadněte vocaď, pochcánkové,“ vybafl Buřt na menší kluky, kteří se k nim přidali a chtěli také poslouchat.

Impotentí!!!

Všichni souhlasili s Lebrakem. Jednomyslně, jak se říká. V tu chvíli se ve dveřích objevil starý Simon a chystal se zatleskat, což oznamovalo začátek vyučování. Jakmile ho spatřili, okamžitě se všichni rozběhli na záchod, protože starost o předepsanou a přirozenou hygienu odkládali až na poslední chvíli.

Spiklenci se mlčky a s lhostejnými výrazy postavili do řady, jako kdyby se nic nestalo a jako kdyby chvilku předtím nedospěli k závažnému rozhodnutí.

Při vyučování onoho dopoledne jim to moc nešlo a učitel musel křičet, aby si od svých žáků vynutil pozornost. Ne že by snad vyrušovali, ale všichni jako by se ztráceli někde v oblacích a absolutně odmítali pochopit, jaký může mít pro mladé francouzské republikány význam historie metrického systému.

Zejména definice metru jim připadala příšerně komplikovaná: desetimiliontá část čtvrtiny, polovina... z... z... krucinál! pomyslel si velký Lebrac.

A naklonil se ke svému sousedovi a příteli Tyčkovi a důvěrně mu pošepтал do ucha:

„Herdéka!“

Lebrac chtěl bezpochyby říci heuréka, neboť si mlhavě pamatoval cosi o Archimédovi, který kdysi bojoval ččkami.

Cinkl mu složitě vysvětlil, že se nejednalo o luštěniny, protože Lebrac byl schopen tvrdit, že se dá bojovat i hrachem, který se může vystřelovat z dutého konce násadky, ale že s ččkou to nejde.

„Ale lepší jsou stejně vohryzky a kůrky.“

Tyčka mu řekl, že to byl slavný vědec, který počítal příklady na kapotách kabrioletů, čímž si Archimédes vysloužil u Lebraka nehynoucí úctu, protože i jemu unikala krása matematiky a pravopisu.

Když se však před rokem stal vůdcem Loverňáků, bylo to především díky jiným vlastnostem.

Byl tvrdohlavý jako mezek, mazaný jako opice, rychlý jako zajíc, a hlavně se mu nikdo nevyrovnal v umění rozbít okno na vzdálenost dvaceti kroků, ať už byl způsob, jakým vrhl kámen, jakýkoliv: rukou, prakem,

Lebrac

naštípnutým klackem nebo gumičkou. V zápase muž proti muži byl strašlivý protivník; provedl leccjaký nedobrý kousek faráři, učiteli i obecnímu hlídači, vyráběl skvělé foukačky z větví černého bezu, tlustých jako stehno, z nichž se dala vystříknout voda na vzdálenost patnácti kroků, na mou duši, kámo, že je to pravda! A bezové pistole, které práskaly jako pravé, a vystřelené náboje z bezové dužiny z nich létaly tak daleko, že nebyly k nalezení. V kuličkách byl ze všech nejšikovnější, uměl s nimi mířit a postrkoval je jako nikdo jiný. A když se hrálo do důlku, cvrnkal tak mazácky, že to bylo až k pláči. A přitom bez vytahování, aniž se někdy předváděl, vrátil občas svým nešťastným soupeřům pár kuliček, o něž je obehrál, což mu vyneslo pověst velkorysého vítěze.

Po poznámce svého vůdce a přítele Cinkl zastříhal ušima, nebo spíš je nastražil jako kočka, která chystá nějakou lumpárnu, a zrudl vzrušením.

Aha, pomyslel si, a je to tady! Nepochyboval jsem, že Lebrac přijde na to, co jim provedeme.

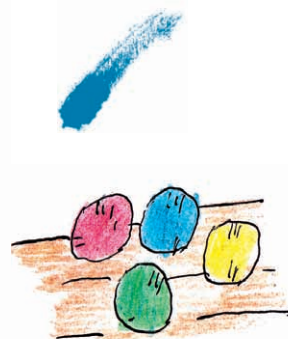
A zasníl se, ztracen v říši představ, lhotejný ke všem pánům Delamburům, Méchainům a Tentononcům; k měřením probíhajícím ve všech možných šířkách, délkách či výškách... Ach ano, bylo mu to srdečně jedno a z vysoka na to kašlal!

Ti Velraňáci to ale schytají!

Později se dozvíme, jak dopadl test, který následoval po této první hodině; stačí, když řekneme, že každý z těch rozpustilců měl svou vlastní metodu, jak nepozorovaně pootevřit učebnici, zavřenou na učitelův příkaz, a provést opatření proti selhání paměti. To ovšem nezabránilo starému Simonovi, aby se následující pondělí notně nerozčilil. Ale nepředbíhejme.

Když na staré farní zvonici odbilo jedenáct, všichni už netrpělivě čekali na znamení, kdy budou moci odejít, protože všichni už bůhví jak - snad prosakováním, vyzářováním či jiným způsobem - věděli, že Lebrac na něco přišel.

Na chodbě vznikla jako obvykle tlačence. Kluci se strkali, měnily se čepice, ztrácely střevíce a vyměňovaly se šfouchance, ale zásah nejvyšší

####

moci nastolil pořádek a odchod ze školy proběhl celkem normálně.

Jakmile učitel zalezl do svého kamrlíku, všichni kamarádi se slétli kolem Lebraka jako hejno vrabců na čerstvý kobylinec.

Kromě řadových vojáků a drobotiny tam bylo i deset nejhlavnějších lovernských válečníků, dychtivých vyslechnout si vůdcova slova.

Lebrac nastínil jednoduchý, ale smělý plán. Pak se zeptal, kdo ho doprovodí, až nastane večer. Všichni se drali o tuto čest, ale protože stačili jen čtyři, byli na výpravu vybráni Hejl, Cinkl, Tyčka a Klóbrc. Gambetta bydlel na Vršku a nemohl se tak dlouho zdržet, Pidlovokej v noci špatně viděl a Buřt nebyl ani zdaleka tak hbitý jako ostatní.

Poté se rozešli.

Večer hned po klekání se pět válečníků opět sešlo.

„Máš křídou?“ zeptal se Lebrac Cinkla, který byl pověřen ji opatřit, protože seděl nejbliž tabuli a mohl pár kousků štípnout z krabice učitele Simona.

Cinkl úkol splnil na jedničku; čmajznul pět kousků, velkých kousků; jeden si nechal pro sebe a ostatní rozdal zbývajícím druhům ve zbrani, takže kdyby některý z nich svůj kousek cestou ztratil, ostatní ho mohli snadno nahradit.

„Tak jdem na to,“ pravil Hejl.

Hlasitý klapot dřeváků zněl nejprve po hlavní ulici protínající obec a pak po zkratce, která u lípy navazovala na velranskou cestu. Pětice kluků kráčela směle vstříc nepříteli.

„Je to slabá půlhodinka pěšky,“ řekl Lebrac. „Můžeme tam bejt za čtvrt hodiny a vrátit se domů, ještě než se úplně setmí.“

Cesta se za nimi ztrácela v pološeru a tichu. Nejprve to byla štěrkovaná silnice, po které se dalo běžet, ale jakmile se pětice spiklenců ocitla na nepřátelském území, sešli z ní a kráčeli dál příkopem, který jejich starý přítel, cestář Breda, udržoval - jak říkali zlí jazykové - jenom když si na něj vzpomněl. Jakmile došli na dohled Velran a jakmile světla za okny byla vidět zřetelněji a psí štěkot zněl stále hrozivěji, zastavili se.

„Sundáme si dřeváky a schováme je támhle za tou zdí,“ rozhodl Lebrac.

1 Hejl
2 Cinkl
3 Tyčka
4 Klóbrc

Čtyři válečníci a jejich vůdce se tedy zuli a punčochy nacpali do dřeváků. Pak se ujistili, že neztratili křídý, a potom se jeden za druhým, s vůdcem v čele, s napjatýma ušima a očima a nastraženým nosem, vydali husím pochodem na válečnou stezku a mířili pokud možno nejkratší cestou ke kostelu nepřátel, jenž byl cílem jejich noční výpravy.

Při sebemenším zvuku se vrhali do příkopu, tiskli se ke zdi nebo se ukryvali ve stínu křoví. Plížili se, kradli se kupředu jako stíny a báli se pouze světla lucerny v rukou nějakého domorodce, který by si šel večer někam poklábosit, nebo přítomnosti opozdilého cestujícího, jenž by vedl napojit svou herku. Ale nic je neobtěžovalo, jen štěkot psa Jeana od Brodu, rařafáka, který ňafal jako pomintý.

Konečně dorazili na náměstíčko před kostelem a zamířili ke zvonici.

Všude bylo pusto a ticho.

Vůdce zůstal sám, zatímco ostatní čtyři se stáhli dozadu na hlídku.

Lebrac vytáhl z kapsy kus křídý, stoupl si na špičky, aby dosáhl co nejvýš, a na těžkou, špinavou a zčernalou veřej, uzavírající svaté místo, napsal stručný nápis, jenž následující den před mší způsobil skandál, ani ne snad svým svérázným rukopisem, ale spíš svou syrovou a vyzývavou drsností:

FSICI VELRAVŮVCI SOL VŠIVACI

Pak ještě chvílku zíral zblízka na nápis, aby se přesvědčil, že se křída na dřevo chytla, a potom se vrátil ke svým čtyřem druhům na stráži a potichu, ale vesele jim řekl:

„Zdrháme!“

Tentokrát vyrazili prostředkem silnice a bez zbytečného hluku se dostali zpátky na místo, kde nechali dřeváky a punčochy.

Jakmile si je navlékli, zapomněli na opatrnost a s hrozným dupotem se vrátili do Lovernu. Rozešli se do svých domovů, čekajíce s důvěrou na to, jaký efekt bude mít vyhlášení války.

pes
Jean od Brodu

Zdrháme!

KAPITOLA II.

DIPLOMATICKÉ NAPĚTÍ

Vyslanci obou mocností si vyměnili názory na marockou otázku.
(Noviny, léto 1911)

Když se na vesnické zvonici rozezvučel „druhý“, tedy půl hodiny před posledními údery zvonů oznamujícími nedělní mši, velký Lebrac, oblečený v soukenné kazajce ušité z dědečkova starého kabátu a v nových drogových kalhotách, ve šněrovacích botách, které pozbyly lesku pod tlustou vrstvou tuku, a v chlupaté čepici, prostě jak říkám, velký Lebrac se opřel o zídku u obecní prádelny a čekal na své vojsko, aby je seznámil s úspěchem tažení.

Před vchodem do Fricotovy hospody postávalo několik mužů s dýmky v puse a měli v úmyslu skočit si před mši na „panáčka“.

Brzy dorazil i Hejl, v kalhotách odřených pod kolena a s červenou kravatou připomínající skutečně krk hýla. Usmáli se na sebe. Pak přišli oba Hučkové s nedočkavým výrazem ve tváři. Potom se objevil Gambetta, který ještě nic nevěděl, Pidlovokej a Buřt, Cinkl, Pidlibus, Hrbatej, Hlavoun a celý zbytek lovernské armády, celkem asi čtyřicet mužů.

Pět hrdinů z předcházejícího večera muselo aspoň desetkrát popisovat výpravu a jejich kamarádi s otevřenou pusou a zářícíma očima hltali jejich slova, napodobovali gesta a pokaždé nadšeně tleskali.

Nakonec Lebrac shrnul situaci těmito slovy:

„Teď uviděj, jestli jsme impotenti! Dneska vodpoledne se určitě připlížež skrz křoví na Hůrku a budou si to s náma chtít rozdat. Budeme tam a maličko si je podáme. Musíme si s sebou vzít všechny praky a gumičky. Nebudeme se zatěžovat klackama, prát se s nima nebudem. V nedělních šatech si musíme dát pozor a moc se neumazat, poniváč bysme to pak doma slízli. Jenom jim řekneme svoje.“

Třetí a poslední úder zvonu ukončil jejich rozmluvu. Pomaličku se odloukali na svá místa na lavicích v kapli svatého Josefa, přímo naproti kapli Panny Marie, kde sedávaly holky.

„Krucinál!“ pravil Hejl, když vešel do kostela. „Dneska mám ministrovat, to to vod velebníčka pěkně schytám!“

Ani si nesmočil ruku v kamenné kropence, v níž se kamarádi cestou šplouchali a dělali v ní vlny, proběhl hlavní lodí jako prchající zebra a rychle si na sebe natáhl ministrantskou komži.

Když pak při kropení vešel mezi lavice s nádobou svěcené vody, do níž farář namáčel kropenku, neubráníl se, aby se nepodíval na své druhy ve zbrani.

Spatřil Lebraka, jak ukazuje Buřtovi obrázek, který mu dala Tyčková sestra. Byl na něm namalovaný tulipán, nebo pelargónie (pokud to ovšem nebyla maceška), s nápisem: „Na památku“. Lebrac při tom mrkal jako don Juan.

Hejl si okamžitě vzpomněl na svou přítelkyni Tavii, které dal poslední perník, zakoupený za dva sous na trhu ve Verce. Bylo to krásné perníkové srdce poseté červenými, modrými a žlutými bonbony a zdobené nápisem, který mu připadal docela povedený:

*„K nohám ti kladu srdce své,
přijmi je prosím - vždyť je tvé.“*

Pohledem zapátral v řadě holek a všiml si, že Tavi se na něj dívá. Vážnost jeho postavení mu nedovolovala, aby se na ni usmál, ale srdce mu v hrudi poskočilo, trochu zčervenal, napřímil se a pevně sevřel nádobu nesoucí v ruce.

Cinklovi jeho počínání neušlo. Naklonil se k Tyčkovi a sdělil mu:

„Koukni, jak se Hejl naparuje. Je jasný, že na něj Tavi pošilhává.“

A Hejl si pomyslel: Teď když je škola, uvidíme se častěji!

Ano... ale byla vyhlášena válka!

Při odchodu z nešpor shromáždil Lebrac všechny vojáky a jako správný velitel k nim promluvil:

„Běžte se převlíct do halen a vezte si s sebou krajíc chleba. Sejdeme se pod Hůrkou u Pepiotova lomu.“

Rozletěli se jako hejno vrabců a za pět minut se jeden po druhém začali trousit k místu, které generál určil. Všichni žvýkali chleba.

„Nesmíme zajít dál než k zatáčce,“ zavelel Lebrac, vědomý si své důležitosti a odpovědnosti za své vojsko.

„Myslíš, že přijdou?“

„Jinak by se projeвили jako bábovkové,“ řekl a pak dodal, aby zdůraznil svůj rozkaz: „Jsou mezi nima takoví, co sebou uměj mrsknout. A některý z vás maj těžký zadky. Slyšíš, Buře? Ne abyste se nechali dohonit. Naberte si do kapes šutry a ty nejlepší dejte těm, co mají praky s gumičkou. A dávejte bacha, ať je neztratíte. Vylezeme až nahoru k Hájku.“

Obecní pozemek Hůrka, ležící mezi teureským lesem na severovýchodě a velranským na jihozápadě, tvoří velký zarostlý obdélník dlouhý kolem patnácti set metrů a široký osm set. Okraje obou lesíků se nacházejí na dvou kratších stranách tohoto obdélníku. Spodní hranici mezi svahem a polem tvoří kamenná zídka, posílená ještě živým plotem a chráněná hradbou hustého křoví. Neurčitou horní hranici tvoří opuštěné lomy porostlé smíšeným lesem, houštinami ořešáků a lískových keřů, což je neprostupná překážka, která se nikdy neprořezává. Ostatně, celý pozemek je zarostlý křovím, houštinami, mlázím a ojedinělými nebo ve skupinkách rostoucími stromy, které z tohoto terénu dělají ideální bojiště.

Štěrková cesta, vedoucí z Lovernu, stoupá pozvolna vzhůru a Hůrku protíná v jakési poloviční úhlopříčce, a pak, asi padesát metrů od okraje velranského lesa, prudce zahne, aby se naložené povozy dostaly bez velké námahy až na vrchol hřebene.

V zatáčce roste hustý porost dubů, trnek, cesmín, ořešáků a lískových keřů. Tomuto místu se říká Hájek.

Spodní stranu cesty lemují povrchové lomy, obhospodařované Pepiotem, řečeným Křivonožka, a Lauguem, řečeným Kecal, kteří – když se trochu nachmelí – o sobě tvrdí, že jsou podnikatelé. Občas jim pomáhá i Abel alias Krysa.

Pro kluky tyto lomy představují ideální a nevyčerpatelnou zásobárnu streliva.

A v tomto osudném prostoru, nacházejícím se přesně ve stejné vzdálenosti od obou vesnic, se celé generace Loverňáků a Velraňáků znovu a znovu mydlily, mlátily a kamenovaly, protože každý podzim a každou zimu boje vypukaly nanovo.

Loverňáci postupovali obvykle až k zatáčce a drželi ohyb cesty, ačkoliv i opačná strana a velranský les patřily ještě k jejich obci, ale protože les se nacházel blíž k nepřátelské vesnici, sloužil protivníkům jako ústupový prostor a úkryt v případě pronásledování, což Lebraka strašně rozčilovalo:

„Pokaždý to vypadá, jako by nás napadli, krucinál...!“

Netrvalo ani pět minut, co všichni dojedli svůj chleba, když Hejl, jenž vylezl na hlídku do větví vysokého dubu, oznámil podezřelý pohyb na okraji nepřátelského území.

„Neříkal jsem vám to?“ konstatoval Lebrac. „Teď se schovejte, budou si myslet, že jsem tady úplně sám. Budu je chvílku tahat za fusekli. Zkusím je nalákat... na! na! chyť si mě! A jestli zaútočí, aby mě čapli... tak hop!“

A Lebrac vylezl ze svého úkrytu v trnkovém houští a následovala diplomatická konverzace v obvyklých termínech.

(Ať mi čtenář nebo čtenářka v tuto chvíli odpustí malé odbočení a radu. Starost o pravdivé vylíčení událostí mě nutí použít jazyk, jakým se nemluví ani při dostizích, ani v salonech. Necítím žádnou hanbu ani výčitky, že tento jazyk používám. Příkladem mi byl můj mistr Rabelais. Ale protože pánové Fallières a Bérenger nemohou být srovnáváni s Františkem I., ani já nemohu být srovnáván se svým slavným vzorem, neboť časy se změnily. A tak radím delikátním ouškům a citlivým duším, aby přeskočily pět nebo šest stránek. Já se mezitím vrátím k Lebrakovi.)

„Ukaž se, ty posero, ty padavko, ty lenochu, ty hnido! Jestli nejsi srab, tak mi předved' ten svůj špinavej ksicht, ty hejhulo!“

„Hej, ty shnilotino, jen pojď pěkně blíž, ať si tě vomrknu!“ odpověděl nepřítel.

„To je Prcek vod Brodu,“ řekl Hejl, „ale vidím ještě Držkouna a Šmajdu a Tattiho a Třesprdelku. Je jich tam jak much.“

Lebrac si vyposlechl tyto informace a pak pokračoval:

„To jsi ty, hovňousi? To tys vykřikoval, že Loverňáci jsou impotenti? Já ti ukážu, jestli jsme impotenti! Budete muset všichni vytáhnout podolky vod košil, abyste smazali, co jsem napsal na kostelní vrata! Poserové, jako jste vy, by se na nic takovýho nezmohli.“

„Jen pojď blíž, ty koumáku. Máš velkou hubu, tak nám ji ukaž... A haksny máš taky velký, abys je moh vzít na ramena!“

„Tak mi pojď naproti, hadráři! Z čeho jsi zbohatnul? Z toho, že tvůj táta vošahával na jarmarcích bejkům koule?“

„A co ty? Ta barabizna, ve který bydlíte, je celá zadlužená!“

„Ty jsi zadluženej, žebráku! Kdypak si vemeš žebráckou hůl po dědovi a vyrazíš dobejvat svět otčenášema?“

„U nás nechcípaj kuřata vo žních jako v Lovernu!“

„A vám zase ve Velranech chcípaj na palicích vši, jenomže nevěděj, jestli je to z hladu nebo jestli se votrávily.“

„Velraňáci,
ubožáci,
prázdný břicha,
už jsou zticha!“

„Ohó! Ohó! Ohó!“ zařval dav válečníků za svým velitelem. Už nedokázali déle skrývat nadšení a vztek.

Skrček od Brodu měl pohotovou odpověď:

„Loverňáci,
kujebáci,
žerou hovna z čerta,
včera, dneska, zejtra..“

Tentokrát svému generálovi nadšeně aplaudoval chór Velraňáků a jeho slova doprovázel libozvučným a dlouhým pokřikem. „Ohé!“

Z jedné strany na druhou létaly nadávky v poryvech a smrštích. Pak se oba vůdci, vzrušení na nejvyšší míru, začali častovat klasickými i moderními urážkami:

„Ty paznehte jeden nechutná!“

„Ty kočičí slejško podělaná!“

A tak dále, a tak dále. A poté si podle antického zvyku začali navzájem vrhat do tváře ta nejpodlejší obvinění ze svého repertoáru:

„Hej, pamatuješ se, jak tvoje máma nakadila do žrádla, aby ti ukuchtila vomáčku?“

„A ty si pamatuješ, jak si řekla řezníkovi vo bejčí koule, aby ti udělala salát?“

„Vzpomeň si na den, kdy tvůj táta prohlásil, že by bylo lepší chovat tele než takovýho zabeďněnce, jako jsi ty!“

„A jak tvoje máma říkala, že by radši kojila krávu než tvoji ségru, aspoň by z ní nevyrostla racajda!“

„Moje ségra,“ zařval jeden z válečníků, který žádnou sestru neměl, „tluče máslo. Až bude tlouct hovno, můžeš přijít volíznout měchačku!“

Nebo: „Moje ségra má místo kůže břídlíci, aby na ni nemohli lízt takový vohyzdy, jako jsi ty!“

„Bacha,“ varoval Hejl, „Držkoun se chystá vystřelit z praku.“

Nad hlavami Loverňáků skutečně zahvízdal kámen; odpovědí mu byl uštěpačný chechtot. Vzápětí se nebe zatmělo krupobitím střel, zatímco se pěnící a neustále rostoucí příboj těch nejsprostších nadávek přeléval mezi Hájkem a okrajem lesa. Repertoár obou stran byl nevyčerpatelný a pečlivě vybraný.

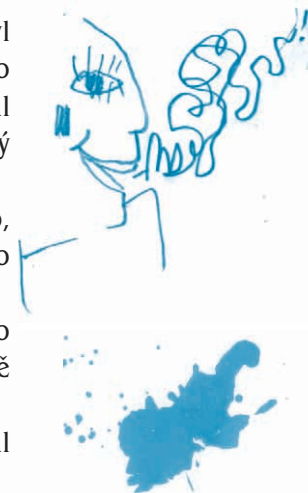
Ale byla neděle a obě strany měly na sobě sváteční svršky, takže nikdo, ani vojevůdci, ani prostí vojáci, nestáli o to pustit se do nebezpečného boje muže proti muži.

A tak se ten den bitva omezila jen na tuto výměnu názorů, pokud se to tak dá říci, a na dělostřelecký souboj, jenž neměl ani na jedné straně žádné vážné oběti.

Když se z Velran ozval zvon zvoucí k modlitbám, Prcek od Brodu dal

by paznehte
jeden nechutná

nakadila do
žrádla

signál k ústupu. Neodpustil si ovšem, aby s posledním kamenem nevrhl na nepřítele i tuto strašlivou provokaci:

„Zejtra se tady zase sejdeme, vy impotenti loverňanský!“

„Zdrháš co, posero?“ zahalekal Lebrac. „Počkej, jak vám zejtra zmydlíme prdel!“

A poslední salva kamení pozdravila ústup Velraňáků, kteří se stáhli do příkopu a zamířili domů.

Obecní hodiny v Lovernu se buď opozdily, nebo byla hodina modliteb odsunuta, takže Loverňáci toho využili, aby si domluvili na zítřek bojovou strategii.

Tyčka přišel s geniálním nápadem:

„Pět nebo šest z nás se musí schovat do křoví ještě než nepřítel dorazí. Nesmí se ani hnout, a jakmile kolem projde některý z nich, skočí mu na krk a unesou ho.“

Velitel okamžitě souhlasil a z nejmrštnějších vojáků jich vybral pět, kteří ho měli doprovázet, zatímco ostatní povedou čelní útok. Pak se všichni vrátili do vesnice s duší překypující bojovým nadšením a touhou po odvetě.

KAPITOLA III.

VELKÝ DEN

Vae victis!*

(Jistý starý galský vojevůdce v projevu k Římanům)

*Běda poraženým!

— Ono pondělí to ve škole začalo špatně, ještě hůř než v sobotu.

Starý Simon vyvolal v hodině občanské nauky Hejla, aby mu zopakoval, co mu především vtlučoval do hlavy na téma „občan“. Musel snést potupu a spršku nepřijemných slov.

Nic mu nedokázalo vyjít z pusy. Celý jeho obličej vyjadřoval příšerný a bolestný intelektuální porod; zdálo se mu, že mu někdo zadržel mozek.

— Občan, občan, přemýšleli ostatní, neméně zmatení. Co to zatracené slovo proboha může znamenat?

„Prosím, pane učiteli,“ hlásil se Tyčka a luskl ukazovákem a prsteníčkem o palec.

„Ne, vy ne,“ pravil učitel a obrátil se na Hejla, jenž tu stál, kroutil hlavou a vyvaloval oči. „Tak vy nevíte, co je to občan?“

„...!“

„Nechám vás tady dneska hodinu po škole!“

Studený mráz přešel všem po zádech.

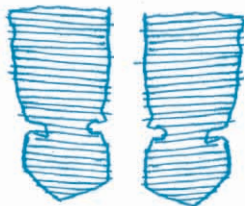
— „A co vy? Jste občan?“ zeptal se učitel, jenž chtěl z Hejla mermomocí vypáčit odpověď.

„Ano, pane učiteli,“ odpověděl Hejla, který si vzpomněl, že šel s otcem k volbám, kde poslanec, markýz, nabídl svým voličům skleničku vína a zeptal se Hejlova otce: „Tehle občan je váš syn? Vypadá inteligentně.“

„Vy že jste občan? Vy?“ soptil učitel, rudý hněvem. „No vy jste mi pěkný občan! Typický občan!“

— „Nejsem, pane učiteli,“ odpověděl Hejla, který na tomto titulu nijak netrval.

Hejn

„A proč nejste občan?“

„...!“

„Řekni, že ještě nejsi občan, protože nemáš na pindíku chlupy,“ procedil mezi zuby Cinkl.

„Co jste to říkal, Cinkle?“

„Já... já... řekl jsem, že...“

„Co?“

„Protože je ještě moc mladej.“

„Dobře. Takže už je vám to jasné?“

Bylo. Cinklova odpověď zavlažila úhor jejich paměti blahodárnou rosou. Cáry vět, zlomky vědomostí a trosky občana se složily a pomaličku slepily dohromady. A sám Hejl, jenž už nebyl tak vyděšený a celou svou osobností děkoval záchránci Cinklovi, přispěl k osvětlení „občana“.

Nakonec to měli za sebou.

Ale když přišla řada na opravování úkolu z metrického cvičení, vůbec to nebyla legrace. Kvůli starostem, jichž měli předevcírem plnou hlavu, zapomněli při opisování sem tam něco pozměnit a udělali tolik gramatických chyb, kolik by asi odpovídalo jejich znalostem v tomto oboru a zběhlosti matematicky vyjádřené pravidelnými čtrnáctidenními diktáty. Vynechali spoustu slov, psali velká písmena tam, kam vůbec nepatřila, a dělali čárky a tečky na naprosto nesmyslných místech. Hlavně Lebrakův úkol vypadal žalostně a nesl viditelné stopy jeho vůdcovských starostí.

A tak ho starý Simon, brunátný vzteky, vyvolal k tabuli. Oči mu za brýlemi svítily jako kočce ve tmě.

Podobně jako všichni jeho kamarádi, i Lebrac byl usvědčen, že opisoval. Bylo to tak evidentní, že o tom nikdo nemohl pochybovat, a výmluvy byly zhola zbytečné. Ale učitel se chtěl přesvědčit, jestli si Lebrac z jeho moderních vyučovacích metod odnesl aspoň něco.

„Co je to metr, Lebraku?“

„...“

„Co je to metrický systém?“

„...“

„Jak dospějeme k délce metru?“

„No...“

Cinkl byl od něj hrozně daleko a Lebrac napínal uši, strašlivě vraštil čelo, potil krev a vodu a snažil se vzpomenout si na nějakou sebemlhavější věc, která by se tohoto oboru týkala. Konečně si matně, ale velmi matně vzpomněl na dvě zmiňovaná jména: Delambre a La Condamine. Bohužel se mu však v mysli spojila s úplně jinými významy. A protože si vůbec nebyl jistý správným zněním obou jmen, nakonec ze sebe pochybovačně vypravil:

„Delemp a Kundamin.“

„Cože? Kdo? Kdože?“ zařval starý Simon, hněvem úplně bez sebe. „Vy teď chcete urážet vědce? To je ale nestydatost! A ten váš slovník, na mou věru, klobouk dolů, příteli! A přitom víte,“ dodal, aby mu zasadil poslední ránu, „že mě váš otec požádal, abych se speciálně na vás zaměřil! Doma prý na učebnici ani nesáhnete, pořád se jenom někde flákáte, děláte lumpárny a myslíte jen na darebačiny, místo abyste si trochu lámal mozek učením. Tak dobrá, příteli, jestli mi v jedenáct nezopakujete všechno, co si kvůli vám i kvůli vašim spolužákům, kteří nejsou o nic lepší než vy, ještě jednou řekneme, pro začátek vás varuji, že vás tu nechám každý den odpoledne od čtyř do šesti po škole, dokud se to nenaučíte!“

Kdyby na shromážděné žáky uhodil Diův blesk, nebyl by vyvolal větší zděšení. Všichni byli zdrceni touto příšernou hrozbou.

A proto Lebrac a všichni ostatní, ti větší i ti menší, ten den mimořádně soustředěně poslouchali, jak jim učitel rozhněvaně vysvětluje nevýhody starých měřicích systémů a nezbytnost vytvořit systém jediný. A pokud v duchu neschvalovali měření poledníku mezi Dunkerque a Barcelonou a potají se radovali z potíží Delambrových a ehm... hloupostí Méchainových, pečlivě si ukládali do paměti jejich nepovedené pokusy a potíže, aby se poučili a bezprostředně se zachránili. Ale Hejl a Lebrac a Tyčka, a dokonce Cinkl, přívrženec „pokroku“ a všichni ostatní se v duchu, kru-

Co je to metr

*Cože?
Kdo?
Kdože?*

cinál, zapřísáhli, že budou radši měřit na stopy a palce, jako to dělali jejich otcové a dědové, kteří se kvůli tomu neměli o nic hůř (no jasně!), než kdyby používali ten zatracený a přiblblý systém, jenž z nich v očích jejich nepřátel málem udělal zbabělce a sraby.

Odpoledne už proběhlo mnohem klidněji, neboť dějiny starých Galů, kteří byli velcí bojovníci, vzbuzovaly jejich obdiv, a tak ani Lebrac, ani Hejl, ani nikdo jiný nezůstal ve čtyři po škole, protože všichni - a jejich vůdce zejména - vyvinuli obrovské úsilí, aby uspokojili toho starého blázna Simona.

Tentokrát se uvidí!

Tyčka a jeho pět válečníků si v poledne prozíravě nacpali svačinu do kapes a šli napřed, zatímco ostatní si běželi domů pro krajíc chleba. A když před blížícím se nepřítelem spustili válečný pokřik Loverňáků „Velraňáci, běžte do prdele!“, byli už šikovně a pohodlně ukrytí a připravení na všechny peripetie boje muže proti muži.

Všichni měli kapsy narvané kamením; někteří dokonce kamení nabrali do čepic nebo do svázaných kapesníků; střelci pečlivě zkontrolovali uzly na pracích; většina velkých kluků se vyzbrojila klacky z trnkových keřů nebo lískovými oštěpy s opálenými suky a naostřenými špicemi; některé z těchto zbraní byly vyzdobeny naivními ornamenty, které vznikly oloupáním kůry: střídal se na nich zelené a bílé prstence, takže se podobaly kůži zeber nebo tetování černochů; byla to pevná a krásná zbraň, jak říkal Buřt, jehož vkus nebyl zdaleka tak vybroušený jako ostří jeho oštěpu.

Jakmile předvoje obou stran zahájily boj výměnou nadávek a salvou kamení, narazily na sebe hlavní síly obou vojsk.

Vzdálení od sebe sotva padesát metrů, roztažení do rojnice a skrývající se občas za křovím, uskakovali vlevo a vpravo, aby se vyhnuli projektilům, bojovali, navzájem se častovali urážkami, vyzývali se, aby přišli blíž, nadávali si do zbabělců a strašpytlů a pak po sobě znovu a znovu házeli kamení.

Ale ke všeobecnému útoku nedošlo; chvíli měli převahu Velraňáci a pak

zase vzápětí Loverňáci, kteří vyrazili ke smělému výpadu, mávali při tom klacky, ale brzy se v dešti kamení museli zastavit.

Jednoho Velraňáka zasáhl kámen do kotníku a musel odkulhat zpátky do lesa; na straně Loverňáků to schytl Hejl, jenž s obratností opice střílel z koruny stromu z praku, ale nedokázal se vyhnout oblázku vrženému jedním Velraňákem, jmenovitě Držkounem, a dostal do hlavy takovou šlupku, až mu začala téct krev.

Dokonce musel slézt ze stromu a požádat o kapesník, aby si mohl ránu zavázat. Bitva však ani zdaleka nebyla rozhodnuta. Klóbrc energicky trval na tom, aby se využilo Tyčkovy zálohy a aby se pokusili někoho „zhaftnout“, jak říkal. Podělal se o svůj nápad s Lebrakem a pak se hned pustil do jeho realizace. Předstíral, že se chce sám doplížit ke křoví, v němž se ukrýval Tyčka, jako kdyby chtěl na nepřítel zaútočit z boku. Snažil se to udělat tak, aby si ho všimlo co nejvíc velraňáckých bojovníků a přitom předstíral, že si jejich manévru nevšiml. Plazil se tedy po břiše a lezl po čtyřech do kopce a potají se ušklíbal, když viděl Třesprdelku a dva další Velraňáky, jak se chystají na něj zaútočit, neboť si byli jistí svou převahou nad osamělým bojovníkem.

Opatrně postupoval dál, zatímco nepřátelská trojice se plížila kousek od něj.

V tu chvíli Lebrac zahájil mohutný útok, aby zaměstnal hlavní voj nepřátelského vojska, a Tyčka, jenž to všechno pozoroval ze svého úkrytu v křoví, přichystal své muže k akci.

„Teď to přijde, kluci, bacha!“

Klóbrc se nacházel už jen asi šest kroků od jejich úkrytu, když tu se tři nepřátelé zvedli z porostu a zuřivě se na něj vrhli.

Jako kdyby ho jejich útok překvapil, Loverňák se otočil na obrtlíku a dal se na útěk, ale dost pomalu, aby nepřátelé zkrátili jeho náskok a mysleli si, že ho snadno dopadnou.

Proběhl kolem Tyčkova křoví, s Třesprdelkou a jeho dvěma pomocníky v patách.

začala téct krev

V tu chvíli dal Tyčka rozkaz k útoku, vyrazil vpřed se svými čtyřmi bojovníky, odřízl Velraňákům ústupovou cestu a strašlivě zařval:

„Všichni na Třesprdelku!“

Ach, jak snadné to bylo! Tři nepřátelé zkoprněli hrůzou z tohoto nečekaného zvratu situace se zarazili na místě, pak vzali nohy na ramena a o zlomkrk pádili zpátky ke svému táboru. Dvěma se skutečně podařilo uniknout, jak Tyčka předpokládal, ale Třesprdelku popadlo šest párů rukou podobných pařátům, zvedlo ho do výšky a za vítězného řevu ho odneslo jako balík do tábora Loverňáků.

V armádě Velraňáků to vyvolalo paniku, takže ustoupili do lesa, zatímco Loverňáci obstoupili zajatce a divokým rykem oslavovali vítězství. Třesprdelka, obklopený čtyřnásobnou hradbou vězňitelů, se vůbec nebránil, natolik byl zdrcený svým osudem.

„Tak teď si na pikanou zahraješ ty,“ pravil výhrůžně Lebrac. „Počkej, něco uvidíš!“

„Hú, hú, hú, neubližujte mi!“ blekotal Třesprdelka.

„To víš, abys nám zas mohl nadávat do sralbotků a impotentů!“

„To já nebyl! Prokristovydrahýrány! Co mi chcete udělat?“

„Podejte mi nůž!“ přikázal Lebrac.

„Jééé! Maminko! Maminko! Co mi chcete uříznout?“

„Uši!“ zařval Cinkl.

„A nos!“ přisadil si Hejl.

„A pindoura!“ dodal Tyčka.

„A kulky samozřejmě taky,“ pokračoval Lebrac. „Aspoň se podíváme, jestli taky nejste impotent!“

„Ze všeho nejdřív mu musíme podvázat pytlík, jako u mladejch bejčků,“ vmísil se Gambetta, který už zřejmě u takové operace asistoval.

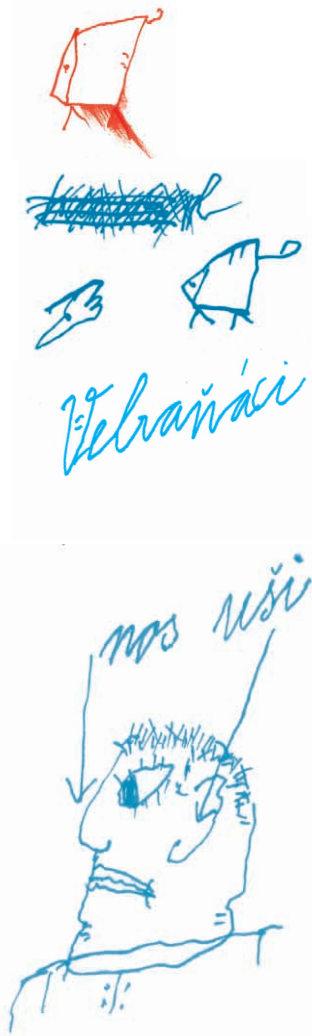
„Jasan! Kdo má provázek?“

„Na,“ odpověděl Klóbrc.

„Neubližujte mi, nebo to povím mamince,“ žadonil mladý zajatec.

„Tvoje máma je mi ukradená stejně jako papež!“ odtušil cynicky Lebrac.

„A taky panu faráři!“ dodal vyděšený Třesprdelka.

„Na toho kašlu taky, to si buď jistej!“

„A panu učiteli,“ zkoušel to ještě Třesprdelka a třásl se víc než kdykoliv předtím.

„Na toho zvysoka prdím! Ty nám budeš ještě vyhrožovat? To ještě chybělo! Počkej, ty suchoprde! Podejte mi kudlu!“

Se zavírákem v ruce přistoupil Lebrac ke své oběti.

Tupou stranou čepele mu nejdřív přejel přes uši. Když Třesprdelka ucítil dotek chladného kovu, začal usedavě plakat a křičet v domnění, že mučení už začíná. Lebrakovi to stačilo, nechal toho a začal Třesprdelkovi upravovat (jak říkal) svršky.

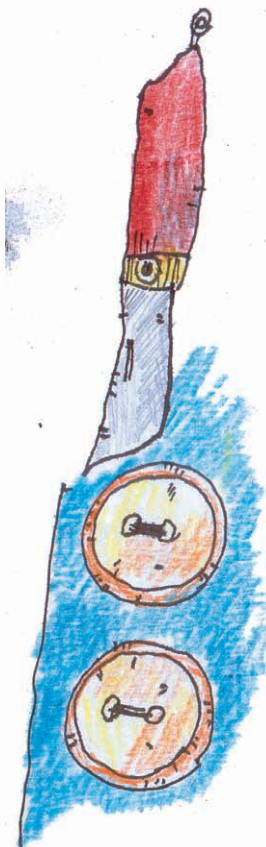
Začal kazajkou. Napřed utrhál kovové přezky u límce, uřezal knoflíky na manžetách a na zapínání vpředu a potom rozřezal knoflíkové dírky, načež Hejl tuto zbytečnou část oděvu odhodil; knoflíky i knoflíkové dírky na vestě potkal stejný osud, jemuž neunikly ani kšandy - a vesta letěla pryč; pak přišla řada na košili: od límce přes náprsenku až po rukávy se nezachránil ani jediný knoflík, ani knoflíková dírka; potom došlo na Třesprdelkovy kalhoty, z nichž byly nejprve odstraněny patky, přezky, kapsy, pak knoflíky a knoflíkové dírky. Vzali mu i gumové podvazky z punčoch a tkaničky u bot mu rozřezali na tisíce malých kousků.

„Podvličkačky nenosíš?“ zeptal se Lebrac, když prozkoumal vnitřek kalhot, které Třesprdelkovi spadly ke kolenům.

„A teď padej!“ rozkázal. Podobal se při tom počestnému soudci, jenž v republikánském zřízení vykoná beze strachu a bez nenávisti jen to, co mu káže svědomí. Na závěr udělal jediné: kopl Třesprdelku tam, kde žádá ztrácejí své jméno.

Žádný kus oblečení nedržel na svém místě a ubohý maličký Třesprdelka, stojící uprostřed nepřátel, kteří se mu posmívali a zahrnovali ho nadávkami, usedavě plakal.

„Že mě nechytíš?“ křičel na něj uštěpačně Klóbrc, zatímco si zajatec oblékal kazajku na vestu, která se nedala zapnout, a marně se snažil zastrčit si do kalhot podolek od rozhalené košile. Vypadal v tu chvíli jako ten nejubožejší kozí handlíř.

se zavírákem
v ruce

„Mazej domů, maminka ti vaří psí nohu!“ zasadil mu poslední ránu z milosti Hejl. Jako by mu v tu chvíli otáčel v ráně dýkou.

Plačící, naříkající a vzlykající Třesprdelka, jemuž sotva držely boty na nohou, se ve večerním soumraku belhal k lesu, kde na něj s úzkostí čekali kamarádi. Když k nim dorazil, obklopili ho a snažili se ho povzbudit a pomoci mu, pokud ovšem nějaká pomoc byla vůbec možná.

A mezitím východním směrem, tam, kde kvůli houstnoucímu soumraku nebylo jejich skupinu vidět, se ozýval triumfální pokřik a posměšné nadávky Loverňáků.

Lebrac nakonec shrnul situaci:

„To jsme jim to, kryndypindy, nandali! To je naučí, Němčoury!“

A protože se na okraji lesa nic nepohnulo, bylo jasné, že pro dnešek dosáhli definitivního vítězství, a tak seběhli z Hůrky k Pepiotovu lomu.

Tam se seřadili do šestistupů a vedle nich Lebrac pozvedl svůj klacek. V čele kráčel Hejl, jenž na hůl uvázal svůj zakrvácený šnuptychl jako bojovou zástavu. Na vůdcův povel vyrazili k Lovernu a cestou zpívali z plných plic:

Zní píseň ví-těz-ná

a otvírá nám brááány

svoboda jde tu s námi

a na sever a na jih zní trumpet hlas

vítězství v boji vede náááás...

Lebrac

KAPITOLA IV.

PRVNÍ NEZDAR

Obstoupili mě jako štvané zvíře a mysleli si, že mě mohou chytit do sítě. Ale já se chci probít skrz ně nebo skrz jejich břicha.

JINDŘICH IV.

(Dopis panu de Batz, guvernérovi města Euze v Armagnaku, 11. března 1586)

Dny, které následovaly po tomto nezapomenutelném vítězství, byly klidnější. Velký Lebrac a jeho vojsko, jež věřilo ve svůj úspěch, si uchovávali převahu a vyzbrojeni lískovými oštěpy se špičkami zaostřenými nožem a vybroušenými sklem, opatření dřevěnými šavlemi, jejichž rukojeti byly chráněny drátěnými koši omotanými cukršpagátem, vyráželi ke strašlivým útokům, před nimiž se Velraňáci třásli hrůzou a v krupobití kamení ustupovali až na svůj okraj lesa.

Třesprdelka zůstával opatrně v poslední řadě. Nikdo nebyl zajat, a dokonce ani zraněn.

Takhle to mohlo pokračovat donekonečna, jenomže naneštěstí pro Lovernáky dopadlo sobotní dopolední vyučování bledě. Velký Lebrac, který si přece jen dokázal nacpat do hlavy násobky metru a další míry v něm obsažené, se spolehl na ujišťování otce Simona, jenž prohlásil, že pokud člověk má tyto vědomosti, umí je použít pro všechny ostatní druhy měr a vah – ale Lebrac ho nedokázal přesvědčit, že existují i kilolitr a myrialitr.

Popletl si tak dokonale hektolitr a tuplák a máz a pintu, které znal z knih a ze své vlastní zkušenosti, že byl tvrdě a bez slitování ponechán po škole, nejprve od čtyř do pěti a pak ještě déle, bude-li toho zapotřebí a neuspokojí-li všechny učitelovy požadavky.

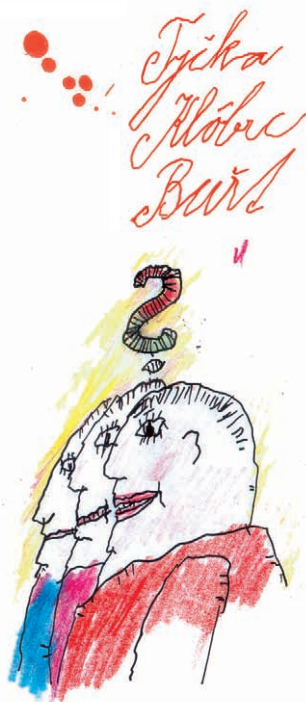
„To je ale darebák, ten starej Simon, když na to přijde!“

Neštěstí chtělo, aby se ve stejné bryndě ocitl i Tyčka, stejně jako Klóbrc

kilolitr
myrialitr

a Buřt. Dokázali se z toho vyvlíknout pouze Hejl a Cinkl, který vždycky všechno věděl, takže to byli oni dva, kdo měl ten večer vést jednotky Loverňáků, už tak oslabených o nepřítomnost Gambetty, jenž musel ten den odvést jejich kozu za kozlem, a několika dalších, kteří se museli vrátit domů a přichystat se na zítřek.

„A co kdybysme tam dnes večer nešli?“ prohodil Lebrac zamyšleně.

Hejl vyskočil. „Nejít tam?“ To by to generál vymňouk! Co by si asi tak o Hejlovi řekli? To by tak hrálo, kdyby si Velraňáci mysleli, že jsou sralbotkové!

Lebrac se tomuto argumentu podvolil a bylo dohodnuto, že jakmile se on, Tyčka, Buřt a Klóbrc ze školy uvolní (a pustí se do toho ze všech sil), dorazí na bojiště společně. Ale znepokojilo ho to. Hrozně mu vadilo, že jako velitel nebude přítomen, aby ten den řídil válečnou operaci, která pravděpodobně nebude nijak snadná.

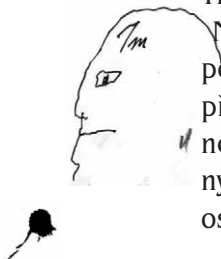
Hejl se ho snažil uklidnit a po krátkém loučení se spolu s ostatními válečníky vydal přesně ve čtyři hodiny na bojiště.

Odpovědnost, kterou na sebe vzal, ho však přece jen přinutila k zamyšlení. Srdce se mu zřejmě sevřelo temnými myšlenkami, a tak vůbec nepomyslel na to, že by měl příchod vojska do zákopů v Hájku nějak utajit.

Velraňáci dorazili dřív. Byli překvapeni, že nikoho nevidí, pověřili tedy jednoho ze svých řad, Držkouna, aby vylezl na strom a zhodnotil situaci.

Když Držkoun ze svého úkrytu na stromě spatřil, jak se po cestě blíží malá skupinka, která se navíc chová naprosto neopatrně, celého jej zaplavila překypující a tichá radost, takže se začal vrtět jako hrouzek na udici. Okamžitě oznámil kamarádům, že nepřítel je početně slabší a že chybí velký Lebrac. Prcek od Brodu, jenž celou tu dobu toužil pomstít Třesprdelku, okamžitě vymyslel plán a předložil ho ostatním.

Nejdřív budou předstírat, že nic netuší, budou bojovat jako obvykle, postupovat, pak ustupovat a zase postupovat až do poloviny cesty a po předstíraném ústupu vyrazí znovu k hromadnému útoku, vpadnou do nepřátelského ležení, zmlátí ty, kteří se postaví na odpor, zajmou všechny, které chytí, a odvedou je na okraj lesa, kde se budou muset podvolit osudu poražených.

Domluvili se, že až Prcek zařve válečný pokřik „Hrr na ně!“, všichni vyrazí za ním s klacky v ruce.

Sotva měl Držkoun čas slézt ze stromu, když Hejlův pronikavý hlasový orgán vypustil obvyklou výzvu „Do prdele s Velraňáky!“ A bitva začala podle běžných zvyklostí. Hejl jako generál měl zůstat na zemi a velet svým vojákům, ale jeho zvyk, ten zatracený zvyk lézt na stromy umlčel všechny skrupule vrchního velitele, a tak se vyšplhal na dub a z výšky začal metat projektily do nepřátelských řad.

Pohodlně se usadil na pečlivě vybraném místě mezi větvemi, pečlivě zamířil, natáhl prak tak, aby kůže byla přesně uprostřed a aby obě gummy byly stejně dlouhé a vypustil střelu, která s hvízdotem vyletěla směrem k Velraňákům a buď prorážela listoví, nebo s tupým plesknutím zasáhla některý kmen.

Hejl si myslel, že ten den se bitva odehraje stejně jako předchozí dny, a protože předtím končila každá bitva porážkou nebo ústupem nepřítele, vůbec ho nenapadlo, že protivník bude i nadále pokračovat v útoku.

Asi půl hodiny šlo všechno dobře a Hejl s pocitem dobře vykonané práce se staral hlavně o to, aby jeho kameny zasahovaly cíl, když tu se ozval válečný křik Prcka z Brodu a Hejl spatřil hordu Velraňáků, jak na jeho armádu útočí s takovou rychlostí a nadšením, s takovou divokostí a s takovou důvěrou ve vítězství, že zůstal zkoprněle sedět na větvi a nedokázal ze sebe vypravit jediné slovo.

Ve chvíli, kdy jeho bojovníci uslyšeli ten hrozivý řev a viděli to mávání mečů a oštěpů, vyděšení a naprosto demoralizovaní se okamžitě dali na ústup, protože jich bylo zoufale málo. Vzápětí vzali nohy na ramena a pádili směrem k Lauguově lomu, přičemž se ani neodvažovali ohlédnout, protože si mysleli, že v patách se jim žene celá nepřátelská armáda.

Když velranský voj dorazil k Hájku, navzdory početní převaze zpomalil a trochu utlumil své nadšení, a to ze strachu, že by je mohl zasáhnout nějaký zatoulaný projektil. Ale jakmile žádný nepřiletěl, odvážně se pustili do houští a jali se prohledávat nepřátelské ležení.

Bohužel neviděli nic a nenašli nikoho. Prcek z Brodu už začínal hudro-

*general Pierre
 Jacques Etienne
 Cambronne byl
 velitelem císařské
 gardy v bitvě
 u Waterloo,
 a když ho srdčně
 oslovila garda Angli-
 čané obkličili
 a vyzvali, aby se
 v naprosté bez-
 naděsné situaci
 vzdal, odpověděl
 jediným slovem:
 „Merde! Florno!”

vat, když vtom objevil Hejla sedícího na stromě jako překvapená veverka. Když ho Prcek spatřil, vyrazil hlasitý vítězný výkřik a v duchu si poblahopřál, že útok nebyl zbytečný. Pak přikázal zajatci, aby okamžitě slezl.

Hejl, jenž věděl, jaký osud ho čeká, pokud svůj úkryt opustí, měl ještě v kapse pár kamenů, a tak na tento urážlivý rozkaz odpověděl Cambronovým slovem.* A už sahal do kapsy pro kámen, když Prcek přikázal svým mužům, aby toho „ptáčka“ sestřelili.

Než mohl Hejl napnout prak, zasypano ho takové krupobití kamenů, že jen tak tak stačil zkřížit paže před obličejem a rukama si zakrýt oči.

Spousta Velraňáků našťastí minula cíl, protože příliš pospíchala s vrháním střeliva, ale řada jich cíl zasáhla. Bum do zad! Bum do palice! Bum do podbřišku! Bum do ramene! Bum do hnáty! A tady máš ještě jednu šlupku, synku!

„Však ty slezeš, prevíte!” křičel Prcek.

A ubohému Hejlovi nestačily obě ruce, aby se mohl bránit a třít si zasažená místa, a nakonec se rozhodl, že se vzdá na milost a nemilost, když tu se náhle ozval válečný řev jeho velitele, jenž přiváděl do boje své jednotky a jako mávnutím kouzelného proutku vysvobodil Hejla z překerní situace.

Hejl pomaličku spustil nejprve jednu ruku, pak druhou, ohmatal se, rozhlédl... a co spatřil...

Hrůza! Třikrát hrůza! Udýchaná a řvoucí armáda Loverňáků vedená Klóbrcem a Tyčkou vbíhala do Hájku, zatímco houf Velraňáků odváděl nebo spíš odnášel zajatého Lebraku k okraji lesa.

„Lebraku! Lebraku! Panebože, Lebraku!” ječel Hejl. „Jak se to mohlo stát? Krucinál! Krucinál! Krucinál!”

Hejlovo zoufalé klení mělo velký ohlas u vojska Loverňáků, které mu přibíhalo na pomoc.

„Lebraku!” opakoval Tyčka jako ozvěna. „On tady není?” Pak vysvětlil: „Akorát jsme dorazili k Hůrce, když jsme spatřili, jak naši zdrhají jako králíci, tak se k nim Lebrac vrhnul a zařval:

„Stát! Kam se ženete? A co Hejl?”

A někdo, už nevím kdo, povídá: „Hejl? Je na svém dubu.”

Lebraku!!!
 Lebraku!!!
 Lebraku!!!

„A Cinkl?“

„Cinkl... To nevíme.“

„A vy je v tom necháte? Aby je Velraňáci čapli? To jste vůbec chlapi? Tak honem, kupředu, kupředu!“

A tak vyrazil a my se hnali za ním a řvali jsme, ale měl před náma náskok asi dvacet kroků, a tak ho určitě dostali.“

„No jo, zhaftli ho, krucinál!“ vydechl Hejl a slezl rozčileně ze stromu.

„Nesmíme se s tím moc patlat... Dostanem ho zpátky!“

„Je jich dvakrát tolik co nás,“ namítl jeden z uprchlíků opatrně. „Určitě by nás pochytili mnohem víc. Na tom nic nezískáme. Je nás málo, tak nám nezbejvá než čekat. Voni ho stejně neukousnou.“

„To je fakt,“ souhlasil Hejl, „ale co knoflíky? A to se stalo jen proto, že mě chtěl zachránit! Ach ouvej, to je smůla, to je smůla! Měl pravdu, když říkal, abysme sem dneska nechodili. Velitele bysme měli vždycky poslechnout.“

„Ale kde je Cinkl? Nikdo neviděl Cinkla? Nevíš, jestli ho taky chytli?“

„Ne,“ odpověděl Hejl. „Myslím, že toho nedostali, neviděl jsem, že by ho vodváděli. Nejspíš jim uplách houštím...“

Zatímco Loverňáci lamentovali a Hejl si v nastalém zmatku uvědomoval nezbytnost železné disciplíny, ozvalo se volání koroptve, a to jim rozjasnilo tváře.

„To je Cinkl,“ pravil Klóbrc.

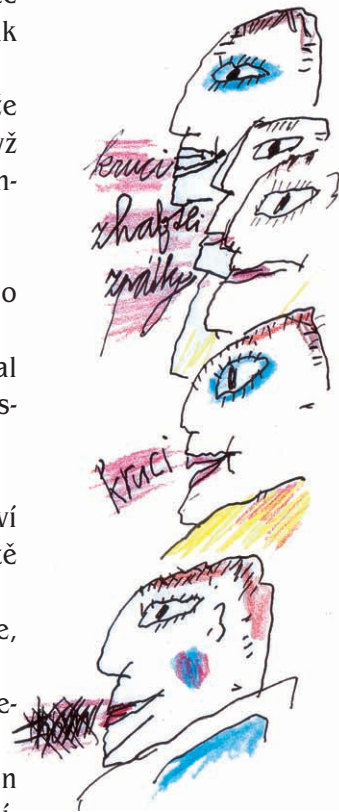
Opravdu to byl on. Ve chvíli, kdy Velraňáci zaútočili, vklouzl do křoví jako liška a unikl jim. Šel shora po svahu obecního pozemku a určitě musel něco vidět.

„Pánové, kdybyste věděli, jak je na tom Lebrac! Neviděl jsem moc dobře, ale zacházej s ním děsně surově!“

A po těch slovech všem zabavil tkaničky a špendlíky na vyspravení generálových svršků, které to jistě budou potřebovat.

Na kraji lesa se skutečně odehrávala hrůzná scéna. Lebrac, obklopen a unášen vírem nepřátel, takže zpočátku ani nevěděl, kde mu hlava stojí, konečně nabyl vědomí, vzpamatoval se, a když se k němu začali chovat

~~Chapli~~
zhaftli ho

*kopal, bušil,
mydlil
bum
řezal
facku*

jako k zajatci a vrhli se na něj s kudlou v ruce, ukázal těm darebákům, zač stojí Loverňák.

Používal hlavu, nohy, ruce, lokty, kolena, zadek a zuby, strefoval se vlevo i vpravo, kopal, bušil, mydlil, řezal, používal pěsti, kousal, zkrátka bil se jako ďas, někoho srazil k zemi, jiného praštil, někomu udělal modřinu na oku a dalšímu zase natáhl facku, třetímu udělal bouli, prásk sem a prásk tam a jinam zase bum; v boji přišel o rukáv, ale už už se zdálo, že se nepřátelům vytrhne a že nezadržitelně vyrazí směrem ke svým, když tu mu Třesprdelka zákeřně nastavil nohu a Lebrac se natáhl jak široký tak dlouhý a nos zaryl přímo do krtince. Ležel tu roztažený jako žába a s pusou otevřenou dokořán.

Než ze sebe dokázal vypravit slovo, než vůbec pomyslel na to, že by se zvedl aspoň na kolena, už na něm visel hrozen kluků a šup a bim a bác a bum, popadli ho za ruce a nohy a jeden z nich ho prohledal, zabavil mu zavírák a pusou mu zacpal roubíkem vyrobeným z jeho vlastního kapesníku.

Prcek, který celou operaci vedl, podal ořešákový prut Třesprdelkovi, jenž vlastně celé vítězství zařídil, a nakázal mu - což ani dělat nemusel -, aby prut použil, kdyby se vězeň jenom pohnul.

Lebrac rozhodně nepatřil k těm, kdo by se tak snadno poddali, takže měl za chvíli od švihanců zadek celý modrý, a nakonec už stál docela klidně.

„Tumáš, ty prevíte!“ vykřikoval Třesprdelka. „Chtěls mi uříznout piňďou-
ra a koule! Co kdybysme je teď uřízli tobě?“

Neuřízli mu je, zato jejich pozornosti neunikl ani jediný knoflík, jediná knoflíková dírka, jediný háček a jediná tkanička. A pak byl přepraný, obraný a zbitý Lebrac propuštěn na svobodu ve stejně zbědovaném stavu jako Třesprdelka před pěti dny.

Jenomže Loverňák nefňuká jako Velraňák; Lebrac měl hrdou duši velitele, i když s ním vevnitř zmítal vztek, navenek se zdálo, že fyzickou bolest vůbec necítí. Jakmile mu vytáhli roubík, okamžitě na své mučitele vychrlil smršť jedovatých nadávek, v nichž se mísilo naprosté opovržení s nezkrotnou nenávisí.

Bohužel tak učinil příliš brzy, neboť nepřátelská smečka si byla jista tím, že je jí vydán na milost a nemilost, a dala mu to taky najevo, když ho zahrnula příbojem kopanců a ran.

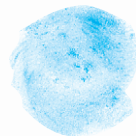
Teprve potom se Lebrac, s tváří staženou vztekem a omámený nenávisťí a pomstychtivostí, chystal odejít. Udělal pár kroků a potom se schoval do houští, snad aby se mohl dosyta vyplakat, nebo aby našel pár trnů, kterými by si mohl sepnout kalhoty, aby mu nesklouzly z boků.

Lomcoval jím šílený hněv. Dupal, svíral pěsti, skřípal zuby a hryzal do hlíny; ale potom, jako by ho ten hořký polibek vzpamatoval, náhle přestal.

Měděný soumrak sestupoval mezi napůl holé větve lesa, rozšiřoval obzor, zaobloval linie a zušlechťoval krajinu zametanou silným větrem. Zdaleka se nesl štěkot hlídacích psů přivázaných na řetěz; havran svolával své druhy ke spánku, Velraňáci zmlkli i Lovernáci byli zticha.

Lebrac, schovaný ve křoví, se zul (to mu nedělalo potíže), nacpal cáry punčoch do bot zbavených tkaniček, sundal si nátělník i spodky, zabalil do nich boty, čtyři konce svázal dohromady, udělal uzlíček a na sobě si nechal jen krátkou košili, jejíž podolek vlál ve větru.

Pak do jedné ruky popadl uzlík, prsty druhé si povytáhl košili, vztyčil se před celou nepřátelskou armádou, začal jí spílat do volů, sviní, hajzlů a srabů, prstem jí energicky ukázal na svůj holý zadek, a jak nejrychleji mohl, rozběhl se do padajícího soumraku. Za ním se nesly nadávky Velraňáků a sprška kamení, která mu hvízdala kolem hlavy.

KAPITOLA V.

NÁSLEDKY PORÁŽKY

Rána za ranou! Za žalem žal. Ach, zkouška za zkouškou!

VICTOR HUGO (Strašný rok)

Nadarmo se neříká, že neštěstí nechodí nikdy samo! Byl to Cinkl, kdo později pronesl tuto prúpovídku, jejímž autorem ovšem nebyl.

Když Lebrac, nadávající a proklínající velraňácké pacholky, s vlasy, košilí a vším ostatním nastaveným větru, dorazil do zatáčky pod Hůrkou, nenašel tam své druhy, ale starého Zefirina, bývalého vojáka z Afriky, jemuž se neřeklo jinak než Beduín a který ve vesnici vykonával skromný úřad polního hlídače, což se dalo poznat podle pečlivě vyleštěného žlutého odznaku, zářícího v záhybech jeho vždycky čistě vyprané modré blůzy.

Naštěstí pro velkého Lebraka byl Beduín, zastupující v Lovernu síly veřejného pořádku, poněkud nahluchlý a moc dobře neviděl.

Když se však dnes vracel ze své každodenní nebo skoro každodenní obchůzky, zarazil ho řev a Lebrakův válečný křik, jak prchal ze zajetí Velraňáků. A protože se Beduín zcela náhodou stal už několikrát obětí šprýmů a legráček některých „spratků“ z vesnice, vůbec nepochyboval o tom, že vzteklé nadávky Lebraka, jenž se k němu hnal skoro nahý, jsou určeny jemu. Přestal o tom pochybovat úplně, když mezi jinými nadávkami rozeznal slova jako „svině“ a „hajzl“, které se při jeho přímém a logickém myšlení nemohly vztahovat na nikoho jiného než na představitele zákona. Rozhodl se tedy (povinnost nade vše!) potrestat tohoto opovázlivce, jenž se prohřešil proti dobrým mravům a zároveň proti jeho úřednické důstojnosti; vyrazil proto za ním, aby ho chytil nebo aspoň aby poznal, o koho jde, a mohl mu uštedřit „plným právem“ výprask, který si nepochybně zasloužil.

Ale Lebrac Beduína spatřil taky a podle toho, jak na něj Beduín křičel „ty darebáku“, rozeznal jeho nepřátelské záměry a honem zabočil doleva nahoru a zmizel v houšti, zatímco Beduín mával holí a dál řval z plna hrdla:

„Ty malej parchante, počkej, až tě chytím!“

Loverňáci – zcela zděšení tímto nevidaným zjevením, s očima vypoulenými jako sovy – sledovali ze svého úkrytu, jak Beduín pronásleduje svou oběť.

„To je von! To je určitě von!“ hlesl Cinkl. Samozřejmě mluvil o svém vůdci.

„Určitě jim proved pěkněj kousek,“ poznamenal Tyčka. „Stejně je to kanón!“ V jeho hlase zazníval veškerý obdiv, který choval ke svému generálovi.

„Jak dlouho nás bude ten starej trumbera vobtěžovat?“ navázal Hejl a suchými mozolnatými dlaněmi si mnul bolestivé podlitiny.

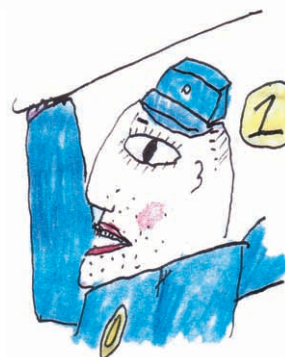
Už už se chystal, že vyšle Tyčku nebo Cinkla, aby odlákali Beduína od míst, kde se Lebrac zřejmě schovával. Stačilo na hlídače párkrát zavolat barvitá a silná epiteta jako třeba ty starej troubo, kokote, sodomito, africkéj triple a pár dalších, která odposlouchali z rozhovorů mezi staršími lidmi obce.

Nakonec ale nemuseli tento prostředek použít, protože starý mazák se pustil dolů po silnici a cestou nadával na spratky, které by nejradši vytahal za uši a strčil je do obecního arestu, kde by hodinu nebo dvě dělali společnost krysám ze sýrárny.

Hejl okamžitě napodobil koroptví čířikání, což byl svolávací signál Loverňáků, a jakmile se mu dostalo z houštiny odpovědi, zopakoval čířikání ještě třikrát po sobě, aby svému druhovi v nesnázích sdělil, že nebezpečí je pro tuto chvíli zažehnáno.

Za chvílku se v křoví skutečně objevila nejprve neurčitá a bílá Lebrakova postava s uzlíčkem v ruce, vzápětí se daly rozeznat i rysy jeho tváře stažené vztekem.

„Pane jo, pane jo!“

To bylo všechno, co ze sebe Hejl dokázal vypravit a se slzami v očích a stisknutými zuby zahrozil pěstí směrem k Velraňákům.

Lebraka obklopili přátelé.

Všechny provázky a všechny špendlíky byly zabaveny, aby si mohl upravit šatstvo aspoň do přijatelné podoby, v níž by se mohl vrátit do vesnice. Do jedné boty navlékl provázek z biče, do druhé kus cukršpagátu z dřevěného meče; kus povřísla posloužil k přichycení punčoch místo podvazků; našel se jeden zavírací špendlík, kterým se stáhly a upevnily kalhoty u poklopce; Hejl chtěl dokonce v návalu obětavosti sundat gumičku z praku a nabídnout ji veliteli jako opasek, ale Lebrac důstojně odmítl; pár trnů zacelilo ty největší díry. Halena však visela trochu dozadu; košile se neopravitelně rozvírala u límce a roztržený rukáv, z něhož kus chyběl, svědčil o příšerném boji, který musel válečník podstoupit.

Když se dal jakž takž do pořádku, pohlédl na tu parádu zachmuřeným zrakem a sám předem odhadl počet kopanců, které doma kvůli poničeným šatům dostane. Své obavy vyjádřil jedinou lapidární větou, při níž v jeho vojácích zatrnulo až do morku kostí:

„Panebože, to bude doma nářez!“

Prohlášení bylo přijato za hrobového ticha. Nikdo z jednotky samozřejmě nevěděl, co by na to měl říct. Když zamířili k vesnici, v rostoucím příšerí se ozýval jen žalostný a tichý klapot dřeváků.

Jak rozdílný to byl návrat od pondělního večera! Pochmurná a tíživá tma ještě znásobila jejich smutek; mezi mraky, jimiž se náhle zatáhlo celé nebe, nesvítla jediná hvězda; šedivé zdi vroubíci cestu jako by vyprovázely jejich zoufalství; větve keřů visely jako u smuteční vrby. A oni za sebou vlekli nohy, jako by podpatky tížila všechna bída lidstva a veškerá melancholie podzimu.

Nikdo nepromluvil, aby ještě nezhoršoval bolestné obavy poraženého vůdce. A aby jejich trýzeň byla ještě větší, z jihu se k nim nesl triumfální zpěv Velraňáků, kteří rovněž kráčeli domů:

*Jsem křesťan, a to je má pýcha,
má naděje a moje opora...*

*Panebože, to
bude doma
nářez !!*

Ve Velranech totiž žili klerikálové a v Lovernu rudí.

U Velké lípy se zastavili jako obvykle a Lebrac přerušil ticho.

„Sejdeme se zejtra ráno u napajedla při druhém zvonění na mši,“ pravil. Snažil se, aby jeho hlas zněl pevně, ale přesto se z něj v jakémsi tremolu ozývala obava z neblahé budoucnosti, jež byla velmi nejistá, nebo spíš jistá.

„Ano,“ odpověděli jeho druhové prostě a Hejl Lebrakovi mlčky stiskl ruce, zatímco skupinka se velmi rychle rozcházela po stezkách a cestičkách vedoucích k jejich domovům.

Když Lebrac přišel k domu svého otce u horní studny, spatřil v obytné místnosti rozsvícenou petrolejovou lampu a skrz záclony zjistil, že celá rodina už sedí u večere.

Zachvěl se. Toto zjištění udělalo rázný konec posledním nadějím, že ho nikdo neuvidí v šatech, které ho spíš odhalovaly, než zahalovaly a v nichž se ocitl zásahem toho nejfatálnějšího osudu.

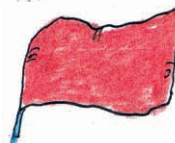
Ale ať přemýšlel, jak chtěl, uvědomoval si, že dřív nebo později si to odbyť musí, a tak se rozhodl přijmout svůj úděl se stoickým klidem. Odstrčil závoru u dveří, prošel kuchyní a vstoupil do světnice.

***

Otec Lebrac si „zdělání“ považoval o to víc, že jemu se vůbec nedostalo, takže jakmile nastal školní rok, od svého potomka vyžadoval v učení snahivost, která ovšem byla vzhledem k intelektuálním schopnostem žáka Lebraka naprosto neúměrná. Občas zašel o této věci pohovořit s učitelem Simonem a důrazně mu radil, aby toho jeho darebáka nešetřil a pořádně mu zmydlil hřbet, kdykoliv to uzná za vhodné. On že se ho určitě zastávat nebude, jako někteří nerozumní rodiče, kteří nemají ani ponětí, co je pro jejich děti dobré. A že když bude syn ve škole potrestán, on, otec, mu doma ještě naloží podruhé.

Jak vidno, otec Lebrac měl na pedagogiku velice zpozdilé názory, zastával naprosto jasné principy a uplatňoval je, pokud ne s úspěchem, tak aspoň s přesvědčením.

Klerikálové
a
Rudí

Otec Lebrac

zmydlis
hřbet

„Ten grázl“

panenkoscákavá
Jéžíškunakřížku

Právě když onoho večera šel napojit dobytek, minul učitele, který pokuřoval z dýmky pod školním loubím kousek od studny, a zeptal se ho, jak si jeho syn ve škole vede.

Samozřejmě se dozvěděl, že Lebrac mladší musel zůstat po škole až do půl páté, kdy konečně bezchybně odříkal úkol, který ráno neuměl, což jen dokazuje, že když chce, tak... není-liž pravda?

„Ten grázl!“ zvolal otec. „Víte, že si ještě domů nikdy nepřinesl žádnou knihu? Napařte mu úkoly, opisování, skloňování, co budete chtít! Ale nebojte se, já si to s ním večer vyřídím!“

A právě v tomto duševním rozpoložení se nacházel, když jeho syn vešel do místnosti.

Všichni seděli na svých místech a už dojedli polévku. Otec s čepicí na hlavě a s nožem v ruce se chystal přiložit na hromádku zelí plátky opéčené slaniny rozřezané na kousky, větší či menší, podle velikosti žaludku toho, komu byly určeny, když tu vrzly dveře a vstoupil syn.

„Ach, tak přece jen se uráčil přijít!“ řekl otec napůl suše a napůl jízlivě. Jeho výraz nevěstil nic dobrého.

Lebrac usoudil, že opatrnější bude neodpovídat, a posadil se na své místo na konci stolu. O otcových záměrech ostatně neměl ani ponětí.

„Sněž si polívku,“ zamumlala matka, „už skoro vystydla.“

„A zapni si tu košili,“ řekl otec. „Takhle vypadáš jako kozí handlíř!“

Lebrac si k sobě energicky, leč zcela zbytečně přitáhl košili, která mu visela dozadu přes záda, ale z nám známých důvodů si ji nezapnul.

„Povídám, zapni si tu košili!“ opakoval otec. „Vodkaď vlastně jdeš? Touhle dobou se ze školy nechodí.“

„Ztratil jsem přezku,“ odpověděl Lebrac potichu, vyhýbaje se přímé odpovědi.

„Pananekoscákavá! Jéžíškunakřížku!“ vykřikla matka. „Co je to dneska za děti! Všechno rozbijou, všechno roztrhají, všechno zničej! Co z nich jen vyroste!“

„A co rukávy?“ přerušil ji znovu otec. „Ztratils knoflíky?“

„Ano,“ přiznal Lebrac.

Toto odhalení spolu s pozdním příchodem vytvořilo poněkud výjimečnou a abnormální situaci. Následovat muselo podrobné šetření.

Lebrac cítil, jak rudne až po kořínky vlasů.

Do prdele, teď to rupne, pomyslel si.

„Pojď si stoupnout sem do světla.“

Otec zvedl stínidlo lampy a Lebrac se před čtyřmi páry zvědavých očí objevil v celé své kráse. Zkázu ještě znásobily uspěchané opravy. Nadšené a ochotné ruce kamarádů, bohužel příliš nešikovné, ji spíš dovršily než zmírnily.

„Kristepane! Ty grázle! Ty spratku! Ty všiváku! Ty lumpe!“ řval otec hromovým hlasem při každém novém objevu. „Ani jeden knoflík, ani na tričku, ani na košili! Poklopec sepnutej trnema, kalhoty pověšený na sichrhajcku, boty zavázaný provázkama! Kdes to, proboha, byl?“ říčel Lebrac otec, jenž nemohl uvěřit, že tak spořádaný občan, jako je on, mohl zplodit takového darebáka. Matka mezitím lamentovala nad nekoječnou dřinou, kterou jí ten prevít, ten ničema den co den přidělává.

„Jak dlouho myslíš, že to takhle povedeš?“ pokračoval otec. „Že budu žít a šatit takovýho pazgřivce, kterej doma ani ve škole neudělá za mák práce! Zrovna dneska jsem mluvil s tvým učitelem!“

„...!“

„Ale jen počkej, já tě naučím, ty lumpe! Uvidíš, že polepšovny nejsou jen tak pro legraci! Jen počkej, ty uličníku!“

„...!“

„Začneme tím, že dneska nedostaneš žádnou večeři! Tak budeš mluvit, nebo ne? Kde ses takhle zřídil?“

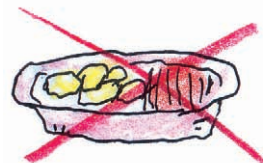
„...!“

„Ty nebudeš mluvit, ty darmošlape? A myslíš, že ti to projde? Tak to teda ne, panáčku, já ti ukážu, však ty to ze sebe vyklopíš - a ještě rád!“

A otec Lebrac sáhl po načaté otepi dřeva u krbu, vytáhl z ní tlustý, ohebný a tvrdý lískový prut, strhl z potomka košili, stáhl mu kalhoty, a ačkoliv syn sténal, svíjel se, vzpínal, chroptěl a řval tak, až se okna třásla, uštěd-

žádnou
večeři

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.